

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΟ
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Αθήνα 14.11.-.2022

Αριθμός γνωμοδότησης 116/2022

Αριθμός ερωτήματος : Υπ' αριθμ. 44042/26-9-2022 Διεύθυνσης Διοικητικού, Τμήμα Διδακτικού Προσωπικού.

Περίληψη ερωτήματος : Ερωτάται εάν για τον διορισμό καθηγητή, ο οποίος έχει εκλεγεί στην βαθμίδα του Επίκουρου στον Τομέα «Φυσικής» της Σχολής Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, η αναβολή εκπλήρωσης των στρατιωτικών υποχρεώσεων του συνιστά κώλυμα.

Από το πραγματικό που εκτίθεται στο εξεταζόμενο ερώτημα, σε συνδυασμό προς τα στοιχεία του υπηρεσιακού φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα :

Ιστορικό

1. Στο πλαίσιο της εκλογικής διαδικασίας για την πλήρωση μιας κενής θέσης Καθηγητή στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή στον Τομέα «Φυσικής» της Σχολής Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου με γνωστικό αντικείμενο «Πειραματική Φυσική Υψηλών Ενεργειών-Οργανολογία» και όπως προκύπτει από το Πρακτικό της κοινής συνεδρίασης του Εκλεκτορικού Σώματος και της Γενικής Συνέλευσης της εν λόγω Σχολής, που πραγματοποιήθηκε την 10^η-5-2022, εξελέγη ο Κ.Ν.
2. Για την πλήρωση της ανωτέρω κενής θέσης είχε εκδοθεί η υπ' αριθμ. 5732/18-2-2021 προκήρυξη από τον Πρύτανη του Ιδρύματος, που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 1050/7-5-2021 φεκ τ. Γ'. Μεταξύ των όρων, οι οποίοι περιελήφθησαν σ' αυτήν ήταν και εκείνη του γ' εδαφίου με το

ακόλουθο περιεχόμενο : «(οι ενδιαφερόμενοι οφείλουν), εφόσον πρόκειται για άρρενες υποψηφίους (να καταχωρούν ηλεκτρονικά) υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, όπου οι υποψήφιοι δεσμεύονται ότι θα έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή θα έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτές πριν την έκδοση της πρυτανικής πράξης διορισμού τους». Περαιτέρω στην ίδια προκήρυξη υπήρξε και η πρόβλεψη ότι « το πιστοποιητικό στρατολογικής κατάστασης τύπου Α΄ θα αναζητηθεί αυτεπαγγέλτως από την υπηρεσία που θα προβεί στην έκδοση της τελικής πράξης διορισμού».

3. Για την υπόθεση αυτή ο ενδιαφερόμενος προσκόμισε στην υπηρεσία το υπ' αριθμ. 254/661/31-3-2019 πιστοποιητικό στρατολογικής κατάστασης της Στρατολογικής Υπηρεσίας Ανατολικής Αττικής, με το οποίο βεβαιωνόταν ότι αυτός : «Δεν έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις και υπέχει σήμερα στρατιωτική υποχρέωση, πλην όμως βρίσκεται νόμιμα εκτός Ενόπλων Δυνάμεων διότι έλαβε αναβολή κατάταξης ως μόνιμος κάτοικος εξωτερικού».

Η ερωτώσα υπηρεσία, στα πλαίσια της αυτεπάγγελτης αναζήτησης του στοιχείου αυτού, με το υπ' αριθμ. 43245/22-9-2022 έγγραφό της, ζήτησε από την ανωτέρω στρατολογική υπηρεσία έκδοση νεώτερου πιστοποιητικού στρατολογικής κατάστασης του εκλεγέντος. Σε απάντηση η τελευταία με το υπ' αριθμ. 429.8/84/25296/Σ.13387/22 Σεπτ. 2022 έγγραφό της κατέστησε γνωστό ότι «(η υπηρεσία) δεν δύναται να εκδώσει πιστοποιητικό στρατολογικής κατάστασης εφόσον δεν προσκομιστεί πρόσφατο πιστοποιητικό Μονίμου Κατοίκου Εξωτερικού».

Από την επισκόπηση του εγγράφου αυτού προκύπτει σαφώς ότι ο ενδιαφερόμενος δεν έχει εκπληρώσει ακόμα, μέχρι την ημερομηνία έκδοσής του, τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, ή, έστω, έχει απαλλαγεί νόμιμα από αυτές, ζητούμενο μάλιστα ήταν, εάν ο στρατεύσιμος διατηρούσε την ιδιότητά του ως μόνιμου κατοίκου εξωτερικού, έτσι ώστε να διαπιστωθεί εάν έπρεπε να συνεχίζεται η νόμιμη παραμονή του εκτός στρατεύματος. Κατόπιν των ανωτέρω δημιουργήθηκε ο προβληματισμός στην υπηρεσία, εάν η αναβολή εκπλήρωσης των στρατιωτικών υποχρεώσεων του συγκεκριμένου, αποτελεί κώλυμα για τον διορισμό του.

Νομοθετικό πλαίσιο

4. Με τις ακόλουθες διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 και 6 του Συντάγματος ορίζονται τα ακόλουθα :

Παρ. 1 : «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου». Παρ. 6 : «Κάθε Έλληνας που μπορεί να φέρει όπλα είναι υποχρεωμένος να συντελεί στην άμυνα της πατρίδας, σύμφωνα με τους ορισμούς των νόμων».

5. Με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 2 και 5 εδ. ε' ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» (Α' 26) ορίζονται τα ακόλουθα :

Άρθρο 2 παρ. 2 : «Υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές διατάξεις, καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από τις ειδικές για αυτούς διατάξεις». Άρθρο 5 εδ. α' : «Δεν διορίζονται υπάλληλοι, όσοι δεν έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή δεν έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτές».

6. Με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 και 25 παρ. 1 ν. 3421/2005 «Στρατολογία των Ελλήνων και άλλες διατάξεις (Α' 302) ορίζονται τα ακόλουθα :

Άρθρο 1 παρ. 1 : «Όλοι οι Έλληνες από την 1^η Ιανουαρίου του έτους κατά το οποίο διανύουν το δέκατο ένατο έτος μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου του έτους κατά το οποίο συμπληρώνουν το τεσσαρακοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους, έχουν υποχρέωση στράτευσης στις Ένοπλες Δυνάμεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού». Άρθρο 25 παρ. 1 : «Αναβάλλεται η κατάταξη στις Ένοπλες Δυνάμεις όσων έχουν την ιδιότητα του μόνιμου κατοίκου εξωτερικού. Ως μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού για την εφαρμογή του παρόντος νόμου θεωρούνται όσοι πληρούν μία από τις παρακάτω προϋποθέσεις : α) έχουν κύρια και μόνιμη εγκατάσταση στο εξωτερικό για ένδεκα τουλάχιστον συνεχόμενα έτη, σε μία ή περισσότερες χώρες. β) έχουν βιοποριστική εγκατάσταση και κατοικούν στο εξωτερικό για επτά τουλάχιστον έτη, σε μία ή περισσότερες χώρες».

7. Με τις ακόλουθες διατάξεις της υπ' αριθμ. 429.1/8/160107/2006 κ.υ.α. των Υπουργών Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας «Ρύθμιση στρατολογικών θεμάτων μόνιμων κατοίκων εξωτερικού» (Β' 61), η οποία έχει εκδοθεί κατ'

εξουσιοδότηση της διάταξης του άρθρου 30 παρ. 2 ν. 3421/2005, ορίζονται τα ακόλουθα :

Άρθρο 2 παρ. 1, όπως η διάταξη αυτή έχει αντικατασταθεί με εκείνη του άρθρου 1 της κ.υ.α. Φ.429.1/48/207090/14-10-2010 (Β΄ 1693) : « Όσοι λαμβάνουν αναβολή κατάταξης ως μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού υποβάλλουν στο Στρατολογικό τους Γραφείο, μέχρι την ημερομηνία που υποχρεούνται για κατάταξη στις Ένοπλες Δυνάμεις, εξαιτίας διακοπής της αναβολής τους, πιστοποιητικό της αρμόδιας ελληνικής προξενικής αρχής, από το οποίο να προκύπτει η διατήρηση ή η απώλεια της ιδιότητας του μόνιμου κατοίκου εξωτερικού». Άρθρο 3 παρ. 1 : « Το πιστοποιητικό μόνιμου κατοίκου εξωτερικού που εκδίδεται από τις ελληνικές προξενικές αρχές πληροί τον διοικητικό τύπο του παραρτήματος Α΄, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης». Παρ. 4 : « Η χρονική διάρκεια ισχύος των πιστοποιητικών είναι εξάμηνη».

8. Με τον όρο που έχει περιληφθεί στο γ΄ εδάφιο της υπ΄ αριθμ. 5732/18-2-2021 « Προκήρυξης θέσης Καθηγητή της Σχολής Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου με γνωστικό αντικείμενο « Πειραματική Φυσική Υψηλών Ενεργειών-Οργανολογία » (Γ΄ 1050), ορίστηκε ότι : « (οι ενδιαφερόμενοι οφείλουν) εφόσον πρόκειται για άρρενες υποψηφίους (να καταχωρούν ηλεκτρονικά) υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1985, όπου οι υποψήφιοι δεσμεύονται ότι θα έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή θα έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτές πριν την έκδοση της πρυτανικής πράξης διορισμού τους».

Ερμηνεία-Εφαρμογή διατάξεων

Από τις παραπάνω διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, εν όψει και του όλου νομικού πλαισίου, στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που υπηρετούν και την υπαγωγή σ΄ αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπ΄ όψη μας από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα :

9. Με την διάταξη του άρθρου 4 παρ. 6 του Συντάγματος επιβάλλεται ευθέως σε όλους τους Έλληνες, ικανούς να φέρουν όπλα, η υποχρέωση να συμβάλουν στην άμυνα της χώρας, με αυτοπρόσωπη παρουσία τους στο στράτευμα, κατά τους ορισμούς του νόμου. Με την διάταξη αυτή εισάγεται και

στρατολογική ισότητα, ως ειδικότερη εκδήλωση της γενικής αρχής της ισότητας, η οποία καθιερώνεται από την διάταξη της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου. Η στρατιωτική υποχρέωση, για τους δυνάμενους να φέρουν όπλα πολίτες, αποτελεί και εκπλήρωση χρέους εθνικής αλληλεγγύης, την οποία το κράτος μπορεί κατά τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 4 του Συντάγματος, να αξιώνει από όλους τους πολίτες. Στο πλαίσιο αυτό προβλεπόμενες από τον νομοθέτη απαλλαγές από την υποχρέωση στράτευσης ή διαφοροποιήσεις του τρόπου εκπλήρωσης της στρατιωτικής θητείας επιτρέπεται για σοβαρούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι στηρίζονται σε γενικά και αντικειμενικά κριτήρια, εφόσον, μάλιστα, ενόψει και των εκάστοτε αμυντικών αναγκών, δεν διαταράσσεται η εύρυθμη λειτουργία του στρατεύματος (βλ. σχετ. ΣΤΕ 351/2020, ΣΤΕ 2621/2015, Έκθεση της Επιστημονικής Επιτροπής της Βουλής επί του ν. 3421/2005 «περί της Στρατολογίας των Ελλήνων», όπου παραπομπές σε περαιτέρω νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου).

10. Με τον ν. 3421/2015 τέθηκε σε ισχύ ο νέος στρατολογικός νόμος. Με το νομοθέτημα αυτό αντιμετωπίστηκαν ζητήματα σχετικά με την στράτευση των υπόχρεων, (κατηγορίες, διάρκεια της στρατιωτικής υποχρέωσης εξέτασης σωματικής ικανότητας κλπ.), με την δυνατότητα απαλλαγών και αναβολών στράτευσης, αντιμετώπιση των αντιρρησιών συνείδησης και άλλα. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση, που συνοδεύει το νόμο, για την διαμόρφωσή του ελήφθησαν υπ' όψη, μεταξύ άλλων : α) Η γεωπολιτική θέση της χώρας, που επιβάλλει την διατήρηση αξιόμαχων Ενόπλων Δυνάμεων, γεγονός που συνεπάγεται μεγάλες ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό. β) το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας, την συνεχώς φθίνουσα απόδοση των κλάσεων σε στρατεύσιμους, που επιβάλλει την αυστηρή διαχείρισή τους, γ) το δικαϊκό σύστημα της χώρας, ως κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που το υποχρεώνει σε συμμόρφωση με κανόνες δικαίου που ισχύουν διεθνώς (μη στράτευση ανηλίκων, άοπλη ή εναλλακτική θητεία κλπ.), αλλά και η ανάγκη προστασίας της πολυτεχνικής οικογένειας, άλλων ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων ως και το δικαίωμα στη μόρφωση.

Με την διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του εν λόγω νόμου, εν όψει και των παραπάνω συνταγματικών διατάξεων και αρχών, καθιερώνεται, κατ' αρχήν, η καθολική υποχρέωση στράτευσης των Ελλήνων, οι οποίοι ευρίσκονται σε συγκεκριμένο ηλικιακό πλαίσιο. Εν όψει τούτου οι διατάξεις, με τις οποίες

χορηγείται στρατολογικό ευεργέτημα ή διευκόλυνση στην εκπλήρωση της στρατιωτικής υποχρέωσης, πρέπει να ερμηνεύονται στενά και να μην επεκτείνεται η ισχύς τους σε άλλες περιπτώσεις που δεν προβλέπονται ρητά από τον νομοθέτη (βλ. σχετ. ΣΤΕ 351/2020, 2621/2015, ΣΤΕ 4474/1995).

11. Με τις διατάξεις του άρθρου 25 ν. 3421/2005 ρυθμίζονται ζητήματα αναβολής κατάταξης στρατεύσιμων, οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του μόνιμου κατοίκου εξωτερικού. Ειδικότερα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 ορίζεται ότι την ιδιότητα αυτή αποκτούν όσοι πληρούν μία από τις αναφερόμενες στα εδάφια α' και β' προϋποθέσεις.

12. Περαιτέρω με την υπ' αριθμ. Φ.429.1/48/207090/14-10-2020 κ.υ.α. των Υπουργών Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα στρατολογικής φύσης, που αφορούν στους μόνιμους κατοίκους εξωτερικού. Έτσι με την διάταξη του άρθρου 2 παράγραφος 1 καθιερώθηκε η υποχρέωση όσων έχουν τύχει αναβολής στράτευσης για τον παραπάνω λόγο, να προσκομίζουν στην αρμόδια στρατολογική αρχή μέχρι την ημερομηνία που υποχρεούνται για κατάταξη στις Ένοπλες Δυνάμεις, πιστοποιητικό από την οικεία προξενική αρχή, από το οποίο να προκύπτει η διατήρηση ή όχι της ιδιότητας αυτής. Όπως προκύπτει από τις διατάξεις του άρθρου 3 παράγραφοι 3 και 4 της ίδιας κ.υ.α. η χρονική διάρκεια ισχύος του υπ' όψη πιστοποιητικού είναι εξάμηνη.

Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι η σαφής βούληση του νομοθέτη είναι να παρέξει στην κατηγορία αυτή των στρατεύσιμων την διευκόλυνση της (χρονικής) αναβολής εκπλήρωσης των στρατιωτικών υποχρεώσεών τους, χωρίς, βεβαίως, να τους απαλλάσσει από την υποχρέωση αυτή (βλ. σχετ. ΣΤΕ 351/2020, ΣΤΕ 2621/2015, ΔΕΑ 2101/2014).

12. Με την διάταξη του άρθρου 5 εδάφιο α' ν. 3528/2007 περί του δημοσιούπαλληλικού κώδικα ορίζεται ρητά ότι δεν διορίζονται δημόσιοι υπάλληλοι όσοι δεν έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή δεν έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτές. Από την διάταξη αυτή συνάγεται με βεβαιότητα ότι το κώλυμα διορισμού υφίσταται, σαφώς, για όσους ευρίσκονται μεν νόμιμα εκτός στρατεύματος κάνοντας, όμως, χρήση απλώς αναβολής κατάταξης στις Ένοπλες Δυνάμεις. Ο λόγος θέσπισης της διάταξης αυτής είναι η προστασία της δημόσιας διοίκησης από προβλήματα λειτουργίας της, που θα προέκυπταν σε περίπτωση στράτευσης των υπαλλήλων μετά τον

διορισμό τους από την μακροχρόνια υποχρεωτική απουσία τους από την εργασία (β') σχετ. Κτιστάκη, Κονδύλη, Τζιράκη «Υπαλληλικός Κώδικας-Ερμηνεία κατ' άρθρο», εκδ. 2018, σελ. 47 επ.). Η παραπάνω διάταξη τυγχάνει εφαρμογής και επί μελών Δ.Ε.Π., κατά την διάταξη του άρθρου 2 παράγραφος 2 του Κώδικα (βλ. σχετ. ΣτΕ 1762/2001, Ν.Σ.Κ. 209/2015, 332/2013, 143/2013).

13. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως έχει αναφερθεί ανωτέρω, στις 10-5-2022 ο Κ.Ν. εξελέγη για την πλήρωση της κενής θέσης καθηγητή στην βαθμίδα του Επίκουρου στον Τομέα; «Φυσικής» της Σχολής Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών του Ε.Μ.Π.

Ο ενδιαφερόμενος προσκόμισε, κατ' αρχήν, στην υπηρεσία το υπ' αριθμ. 254/661/31-3-2019 πιστοποιητικό της Στρατολογικής Υπηρεσίας Ανατολικής Αττικής, από το οποίο, όμως, προέκυπτε ότι, μέχρι τουλάχιστον την ημερομηνία έκδοσης του πιστοποιητικού, ο ενδιαφερόμενος δεν είχε εκπληρώσει, ακόμα, τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις ή έστω είχε απαλλαγεί νόμιμα από την υποχρέωση αυτή. Εν όψει, πλέον, του επικείμενου διορισμού του η υπηρεσία στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης αναζήτησης (επικαιροποιημένου) πιστοποιητικού στρατολογικής κατάστασης, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν, κατά τον χρόνο διορισμού του, υφίστατο το κώλυμά της διάταξης του άρθρου 5 εδάφιο α του Υπαλληλικού Κώδικα, για το οποίο γινόταν ρητή μνεία στο γ' εδάφιο της προκήρυξης του Ιδρύματος για την κάλυψη της θέσης (βλ. και ΣτΕ 2873/2014, ΣτΕ 1762/2001), απευθύνθηκε στην ίδια στρατολογική υπηρεσία. Από το υπ' αριθμ. φ. 429.18/84/25296/Σ.13387/22-9-2022 έγγραφο αυτής προέκυπτε με σαφήνεια ότι ο Κ.Ν. δεν είχε εκπληρώσει ακόμα τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, ή, έστω, είχε απαλλαγεί νόμιμα από αυτές..

Σύμφωνα, όμως, με τα ανωτέρω αναφερθέντα, η χρήση από τον ενδιαφερόμενο, απλώς, του δικαιώματος αναβολής κατάταξής του στις Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας, δεν αίρει το κώλυμα διορισμού του στην θέση, στην οποία έχει, κατ' αρχήν εκλεγεί.

Συμπέρασμα

14. Κατά συμπέρασμα και αυτών, των όσων αναλυτικά έχουν αναφερθεί ανωτέρω η απάντηση στον προβληματισμό της υπηρεσία είναι ότι η χρήση, απλώς, από τον Κ.Ν. του δικαιώματος αναβολής κατάταξής του στις Ένοπλες

Δυνάμεις της χώρας δεν αίρει (κατ' ορθότερη διατύπωση του ερωτήματος) το κώλυμα διορισμού του στην θέση, στην οποία έχει, κατ' αρχήν, εκλεγεί.

Ο Γνωμοδοτών

Περικλής Αγγέλου
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους